

ACC. N:R. M.10922:1-7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Wihlborg Larsson
Härad: N. Åsbo Adress: Åbbarp, Perstorp
Socken: Perstorp Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1948 Född år 1898 i Perstorps förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skogsarbete förs och nu. s. 1-7.

M. 10922:1.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet 1.

Skogsarbete fön och nu.

I en sådan kommun som Perstorp, vilken ligger i norra Skånes skogsbygd, har skogsarbete utförts så långt någon minnes och säkerligen ännu längre. Skogarna voro fön icke sådana som nu. Det dominerande trädslaget var bok, men det ersattes under 1800 talet alltmän av furu och björk och på 1900 talet av planterad gran.

I steniga källor och källkanten har alltid förekommit. På några ställen har det vuxit ek. Under den tid Skånska Glasbruket ägde bestånd, brändes mycket bok till pottaska. Senare högg det stav och brändes tjära. Staven användes till laggbäl såsom

M. 10922:2.
byggnad, kar, tunnor, drittlar, spannar,
och bykkan. Längden på steven fick
därför varieras efter dess användnings-
sätt, och uttog på lämpliga ställen
av bakstammarna. Detta sågades eo
till kubb, som klyvedes till stev med
därtill avsedda klyvejäm. Fur. lämpl-
ligt till byggnadsmaterial var det fär-
ant om. Det mesta sådant, som an-
vändes till nybyggnader här, kom från
Råke socken. En del stora furor
fanns dock, som fälldes till timmer,
plank och bräder. I äldre tid sågades
ej plank till bote, utan båtarna
klyvedes ut och tillryckades. Men efter-
hand började man såga dem. Heltill
användes en handtag med nedställda

2.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsfor-
sning vid Lunds universitet

M. 10922:3.

händer på en klinga som var bredare
i ena ändan än den andra och med
handtag i båda. En sådan såg finnes
i Hembygdsföreningens samlingar.

Stocken lyftes upp ett stycke från
marken, den en sågaren var över och
den andre under stocken. Eftersom
furu-skogarna växt till och blev av-
verkningsbara ökades avverkningen
alltmera och sågar drivna med ma-
skinkraft kommo i bruk. Med dessa
sågades även timmer, vilket för
alltid högg med yxor, s. k. bilar
efter ett kiltat snöre, "kittsnören",
som spändes längs stocken.

Den ved som för högg till avsak
var fannved, den staplades i kubik-

3.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 10922:4.

famnar, vedhäna visso 3 alnar långa.
Senare ändrades längden till sex kvar-
ter, men namnet famn bibehölls.

Skum stapeln endast innehöll hälsden
mot föut. Till att klyoa kubarna
till ved användes, föutom yxor, ki-
lar av järn, vilka droos in i trät
med slag av stora klubbor, "nöddjor".

I senare tid har dessa ersatts med
släggor av järn. Där ske fälto,
har grenarna tagits till garveri-
ändamål, lämpliga delar av toppen
och mindre stammar till slipen.

Tillverkning av träskor och trä-
safflor har sedan långt tillbaka
ägt rum. Därför har al huggits
och staplats som kubor, får i

4.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkvetensk-
ning vid Lunds universitet

M.10922:5.

längd av 3 alnar, senare i längd av en meter. För höggs endast vad hantverkarerna i orten förbrukade och något litet till avsalu på annat håll, i senare tid har mycket levererats till soppelfabriker på olika orter.

Metersmättet användes numera också som mått för veden, som lägges i kubikmeters staplar. Björk, som för endast höggs till ved, lägges nu till stor del i kubb, som säljes till soavvickändamål. Bok tages också till samma ändamål.

Det bränske bänderna för använde var mestadels av bok. Stora träd fälldes med yxor. Flera män höggs samtidigt på samma träd. De höggs

5.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för Kulturstudier
vid Lunds universitet

M10922:6.

bort bitar runt om stammen tills
trädet föll. Då dessa bitar som kallades
"svajdar" utgjorde en avsevärd del av
av vedmassan togs de till vara till
ved. De yxor som användes voro
tillverkade av bysmeder. En sådan
yxa var av järn med stålning i
eggem. Då träden fälldes med säg,
användes en typ av stocksägs klinga,
som kallades tvärsäg. Rågsägen
hade bågar av trä. Samtliga klingor
voro icke som nutida tunna i ryggen,
utan lika tjocka hela klingan. De
måtte därför ha onera utåt stränkta
tänder och logo bredare söm. Till
att stränka tänderna, eller som det
kallades lägga ut och in sägen, an-

6.

POLITISKA RIVET
Svenska Papperfabriken
Svea 107 Lund
Svea 107 Lund

M. 10922:7.
vändes em s. k. lågghakem ("lavhage").
Tana huggare begagnade stundom en-
dest en gammal fil härtill.

Sedan Ättikfabriken anlagts på 1870-
talet ha stora skogsarbeten ärligen
färetagits å det därtill hörande godset.
Som råmaterial till ättika och andra
produkter som tillverkas behövs
mycket bark. Vidare behöves mycket
ved till bränsla. Avveckningen måste
därför vara omfattande, men skogarna
skötas omsorgsfullt och det är mest
gallning av trädbeståndet som företages.
Samma är förhållandet i böndernas
skogar. Gran finnes nu som är så
stor, att en del är avveckningsbar
till prop, massaved och talenare timmer.